

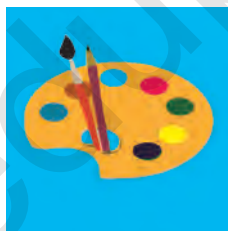
RAHIM HASANOV

SÚWRETLEW ÓNERI

1-KLASS USHÍN SABAQLÍQ

Qayta islangen ózbekshe 17-basilimınan
qaraqalpaqsha on besinshi basilimı

Ózbekstan Respublikası Xalıq bilimlendiriw ministrliǵı
baspaga usınǵan

Ġafur Ġulom atındaǵı baspa-poligrafiyalıq dóretiwshilik úyi
Tashkent – 2019

UO'K 741 (075)
KBK 74.268.51
H 12

Juwaplı redaktor:
Asqarali Sulaymonov — pedagogika ilimleriniñ kandidati.

Pikir bildiriwshiler:

R. Xudoyberganov — Kamoliddin Behzod atındaǵı Milliy súwretshilik hám dizayn institutı professorı;

G.Zulxaydarova — Respublika Bilimlendiriw orayı metodisti;

T. Mansurov — Tashkent wálayatı Chinaz rayonındaǵı 40-mekteptiñ muǵallimi.

Z. Xoshimova — Tashkent qalası Almazar rayonındaǵı 16-mekteptiñ muǵallimi.

– tapsırmalar.

– úyge tapsırma.

– sabaq tamamlandı.

**Respublika maqsetli kitap qorı qarjıları
esabınan basıp shıǵarıldı.**

Hasanov R.

Súwretlew óneri. 1-klass ushin sabaqlıq. Qayta islangen 15-basilımı.
— T.: Ğafur Ğulom atındaǵı baspa-poligrafıyalıq dóretiwshilik úyi,
2019.— 56 b.

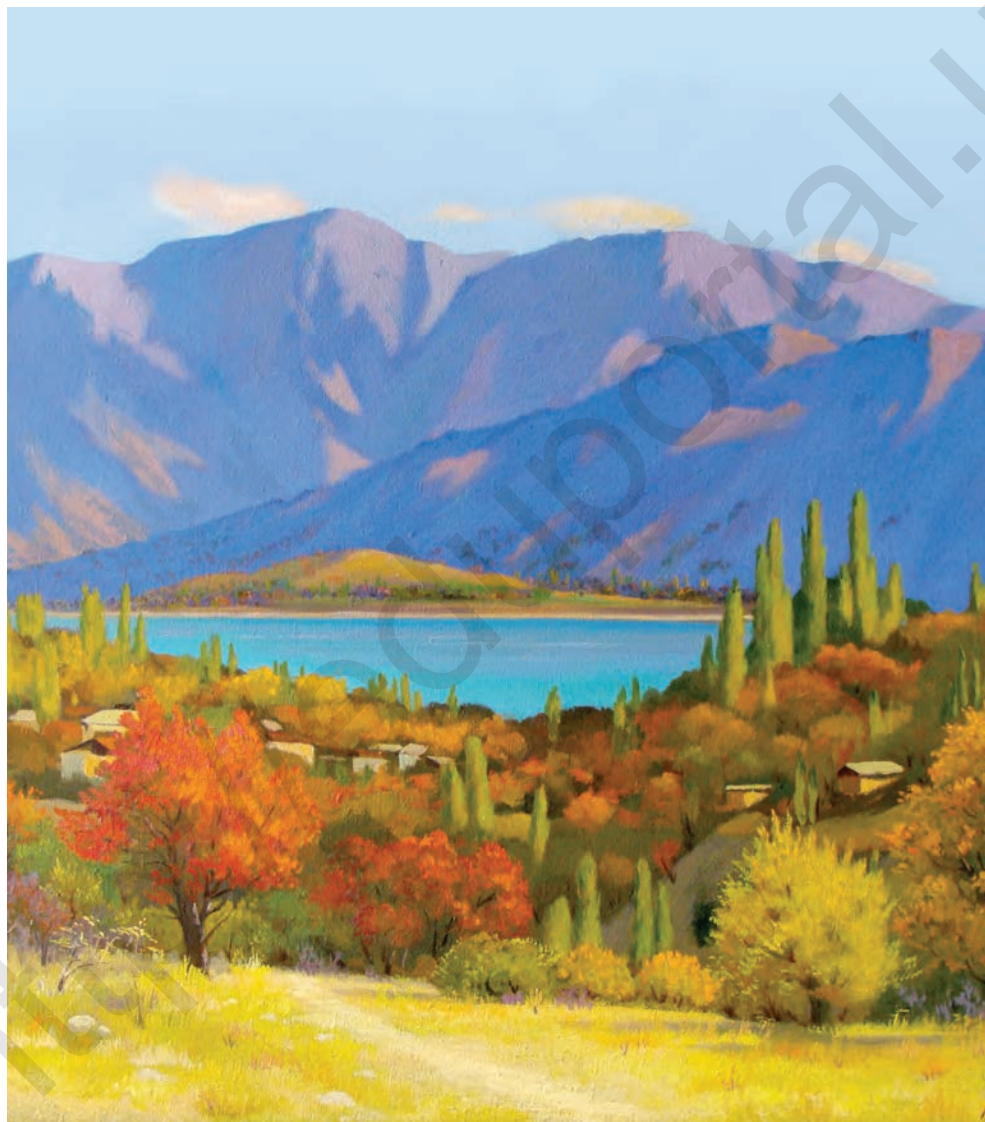
UO'K 741 (075)
KBK 74.268.51

© **Rahim Hasanov**
© **Ğafur Ğulom atındaǵı
baspa-poligrafıyalıq dóretiwshilik
úyi, 2019.**
Qaraqalpaqshaǵa awdarma
© «**Bilim**» **baspası, 2019.**

ISBN 978-9943-5549-1-7

SÚWRETLEW ÓNERINIŇ TÚRLERI

Reŋli súwret

R. Xudayberganov. **Sijjakta gúz**

Pavel Benkov. **Duwtarshi qiz**

Baxtiyar Olimxanov. **Natyurmort**

Músinshilik

R. Mirtojiyev. **Mirza Uluǵbek**

Grafika

Vladimir
Parshin. **Sálem**

Sayaxat

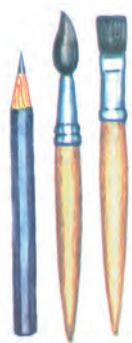

Qutluǵ Basharov.
Oqjaydan oq atiw

SÚWRETSHINIŇ JUMÍS QURALLARÍ

Qálem hám qılqálemler

Akvarel boyawlar

Reñli qálemler

Suw idis

Óshirgish

Palitra

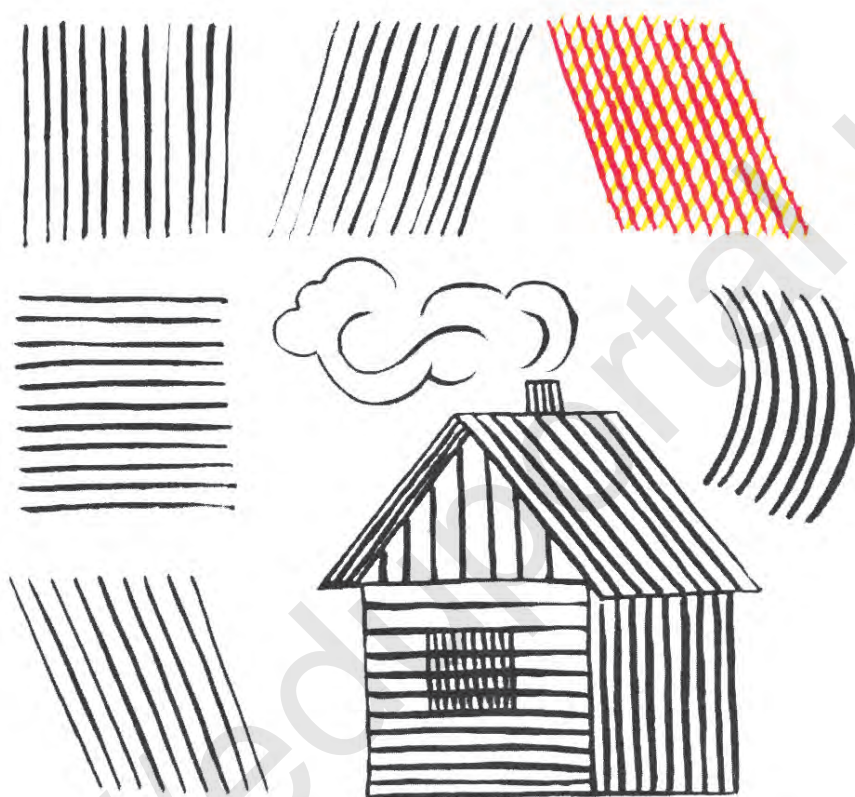
Guash boyawlar

Jumis ornin shólkemlestiriw

SÍZÍQLAR HÁM FORMALAR

Bul súwretler formalardan quralgan.

Súwretler hám formalar

Dáp

Tórtmúyeshlik

Kvadrat

Úshmúyeshlik

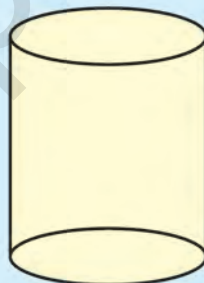
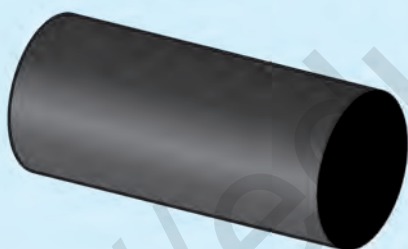
Súwretler hám formalar

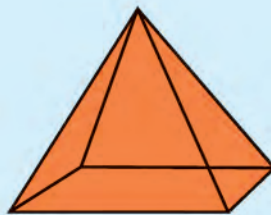
Konus

Oval

Cilindr

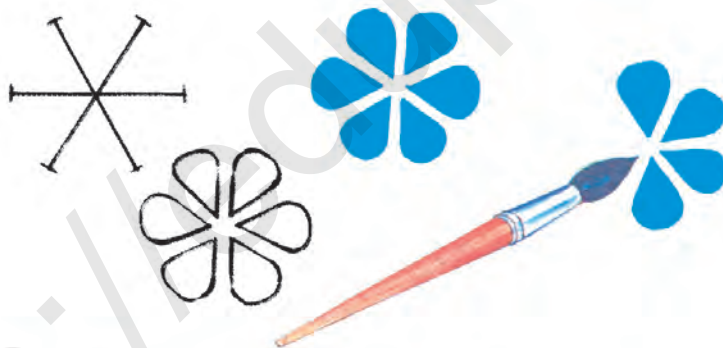
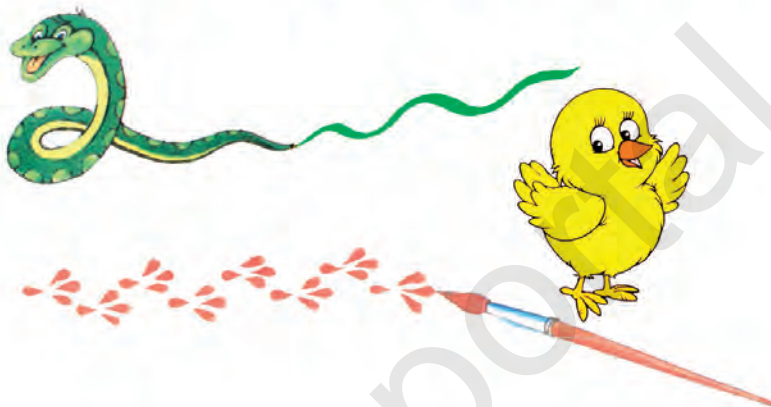

Piramida

Formalardıń atların úyrenemiz.

Tolqin t rizli sızıqlar h m formalar

BOYAWLAR HÁM REŃLER

Akvarel hám guash boyawları

Reńler

Sari

Aq

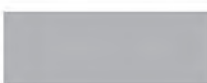
Qizil

Qara

Sarg'ish

Kúlreń

Kók

Qońır

Jasil

Qizg'ishkók

Tiykargı reńler

Qızıl

Sarı

Kók

Tiykargı reńlerden başqa reńlerdi
payda etiw

Jasıl

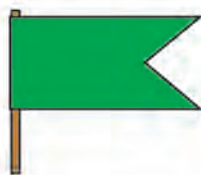
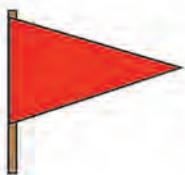
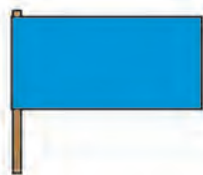
Sargısh

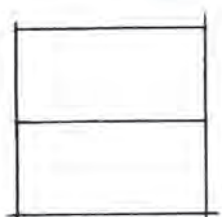
Qızgıshkók

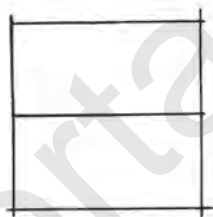
BAYRAQSHANÍŇ SÚWRETIN SALÍW

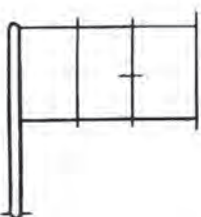
1

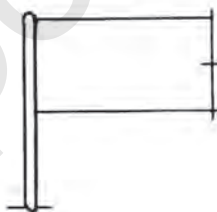
1

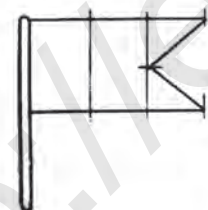
2

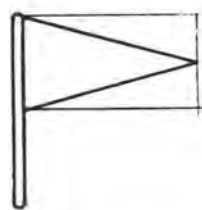
2

3

3

4

4

SAATTÍN SÚWRETIN SALÍW

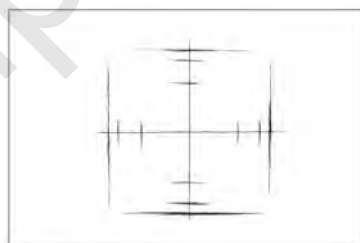
Saatlar hár túrli formada boladı.

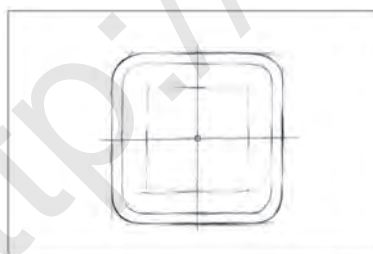
Saattín súwreti tómendegishe salınadı:

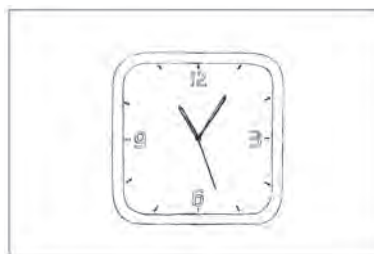
1

2

3

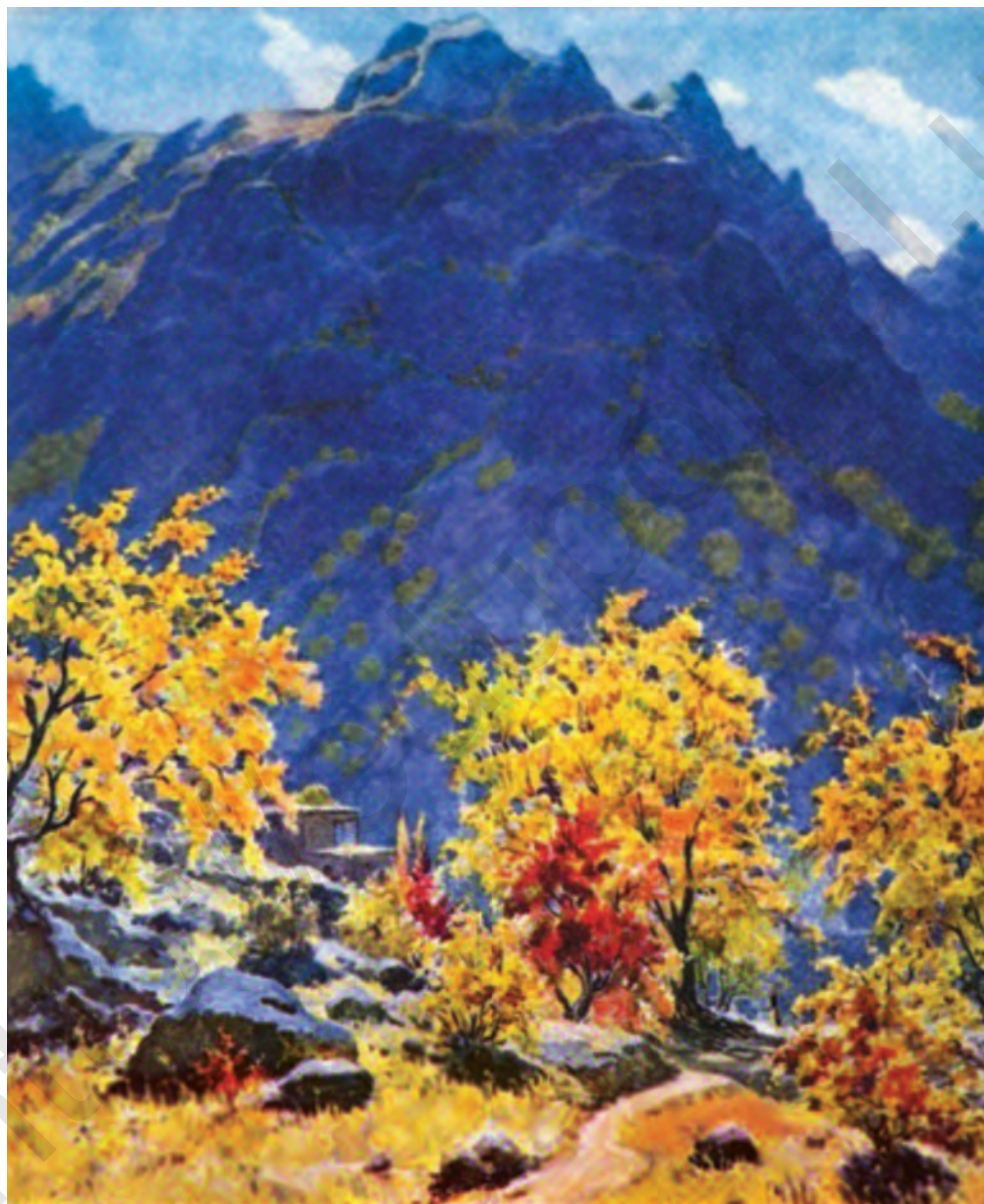

4

GÚZ MÁWSIMIN SÚWRETLEW

N. Karaxan. **Altin gúz**

Abduvali Muminov. **Tábiyat kórinisi.**

V. Polenov. **Altın gúz**

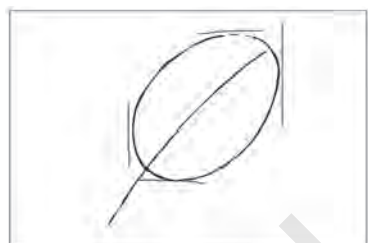
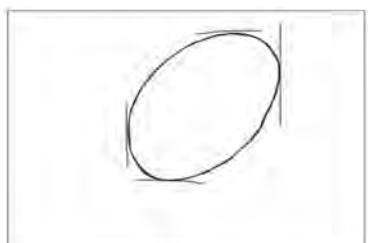

TEREK JAPÍRAQLARÍNÍN SÚWRETIN SALÍW

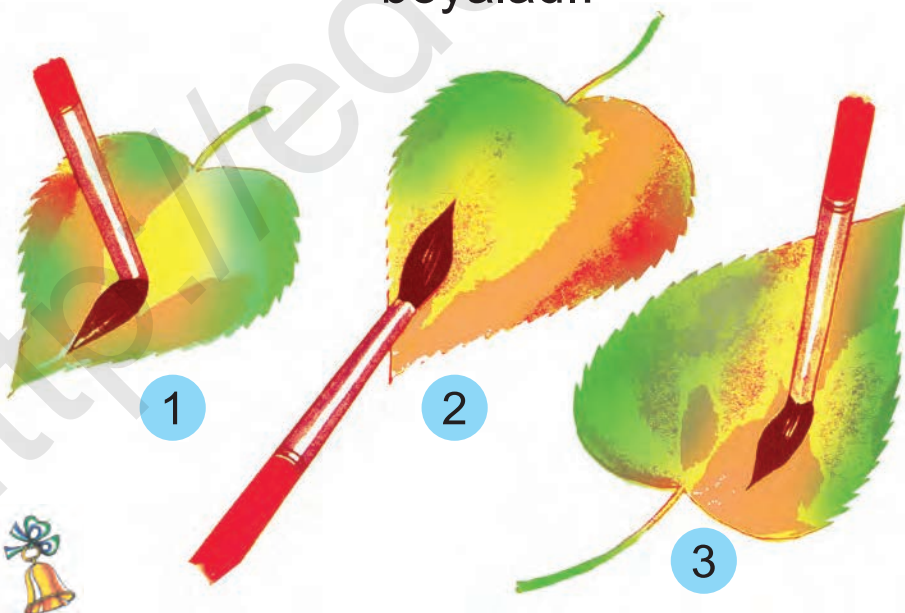

Japıraqlardıń formaları hám reńleri
hár qıylı boladı.

Japiraqtıń súwreti tómendegishe sızıladı:

Japiraqtıń súwreti tómendegishe boyıladı:

Alma hám xurmaniń súwretin salıw

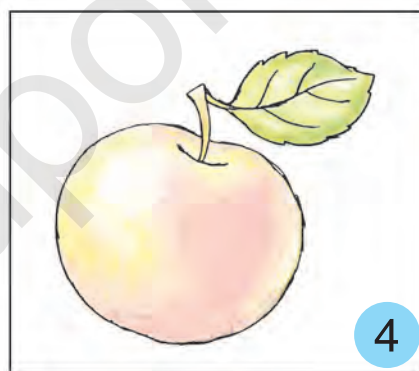
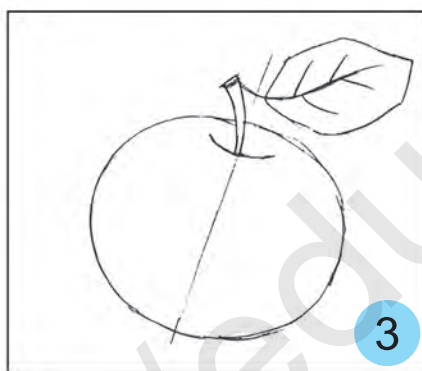
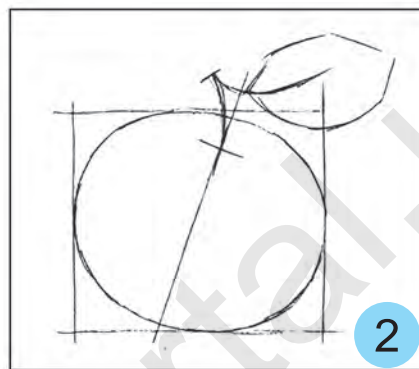
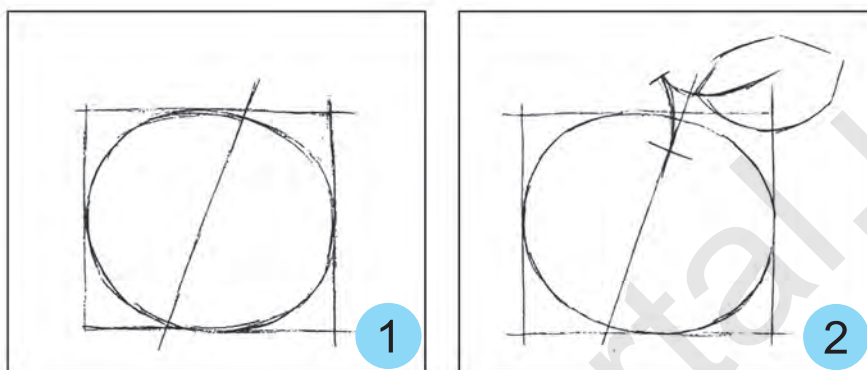

Alma

Xurma

Almaniń súwreti tómendegishe salınadı hám boyladı

«ALTÍN GÚZ» TEMASÍDA SÚWRET SALÍW

Erte gúz

Orta gúz

Kesh gúz

SÚWRETLEW ÓNERINDE MÚSIN ISLEW SÍRLARÍ

Georgiy Ulko. **Usta Umarqul Juraqulov**

Ustaniń jumislarınan úlgiler.

Ónermentshilik jumislarinan úlgiler.

Oyinshiq músin tómendegishe islenedi:

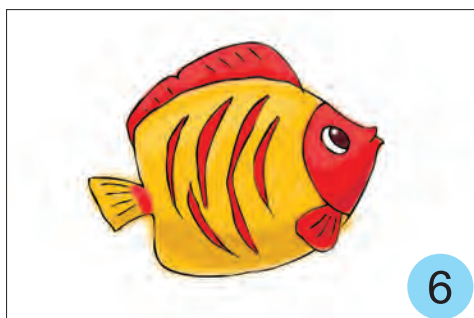
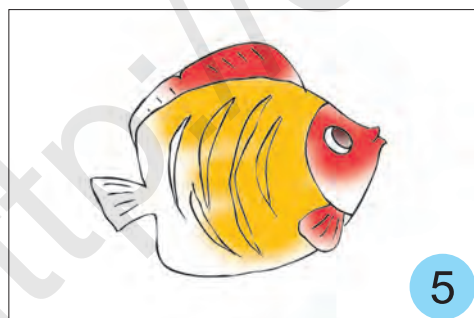
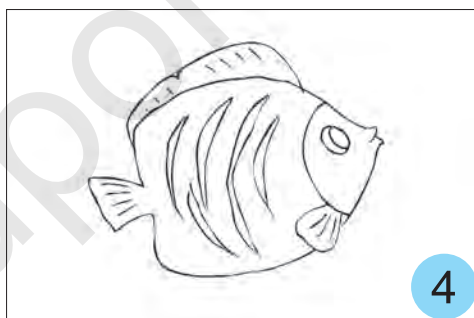
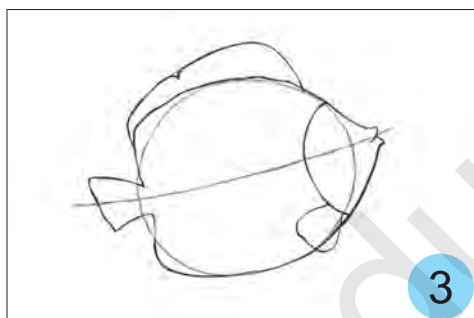
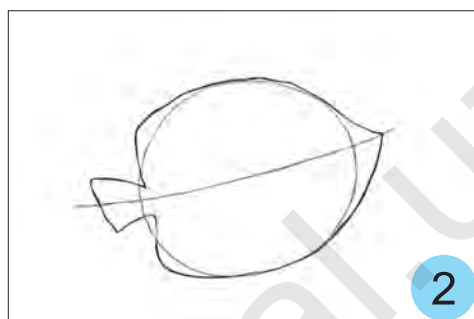
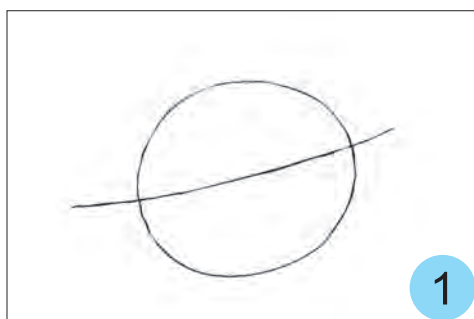
AKVARIUMDAĞÍ BALÍQLARDÍŃ SÚWRETIN SALÍW

Balıqlar dúzilisi hám reńi jaǵınan hár túrli boladı.

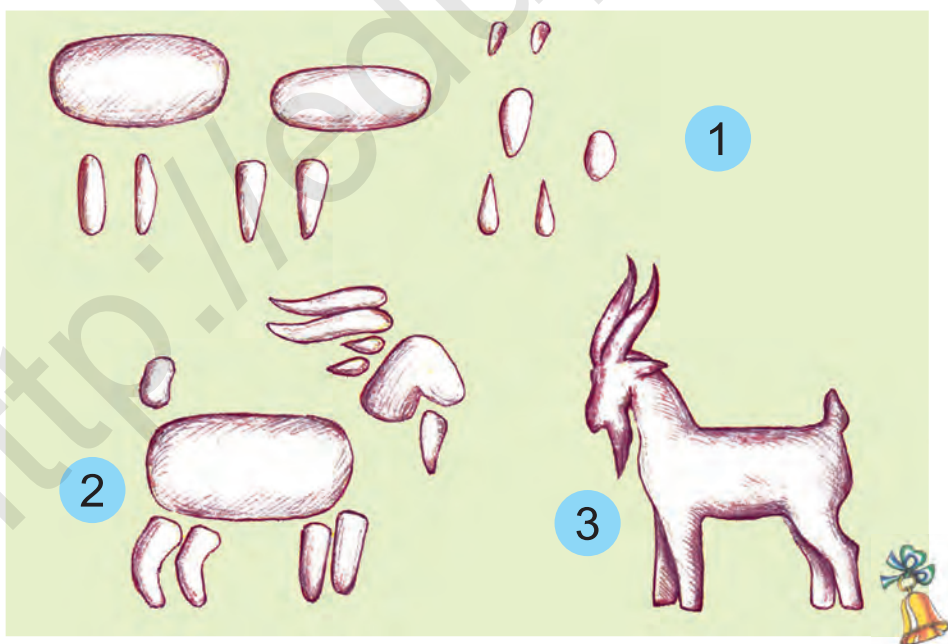
Baliqtin súwreti tómendegishe salinadi:

«EKI ESHKI» ERTEGI TIYKARÍDA MÚSIN ISLEW

Eshki músini tómendegishe islenedi:

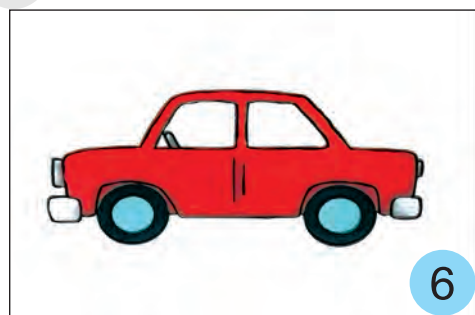
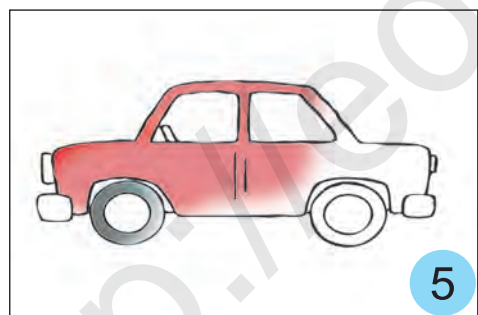
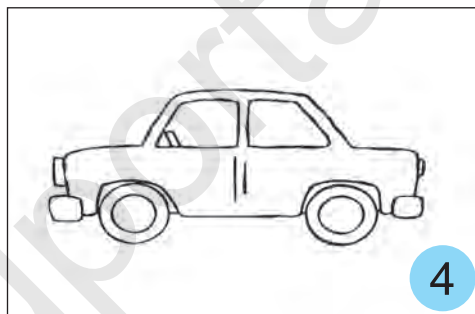
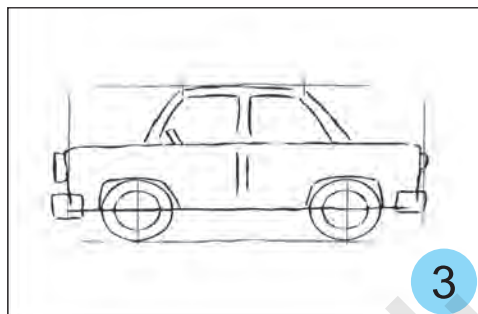
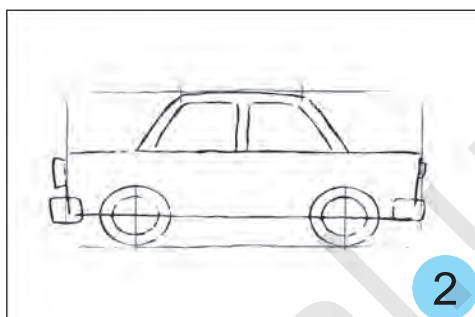
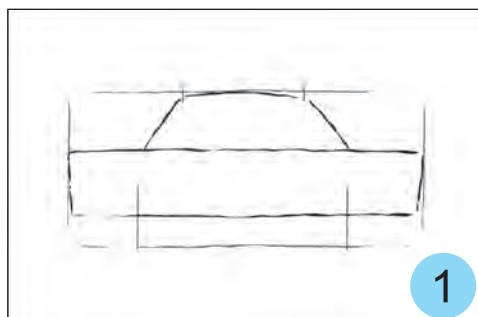

AVTOMASHINANIŃ SÚWRETIN SALÍW

MashinalardiŃ formaları hám reŃle-
rine itibar beriŃ, atların aytıŃ.

Avtomashinaniń súwreti tómen-
degishe sızladı hám boyladı:

Endi avtomashina súwretin salıń.

Klasta baslağan jumısıńızdı
juwmaǵına jetkeriń.

QIS MÁWSIMIN SÚWRETLEW

Tómende qis máwsimi súwretlengen.

I.I.Shishkin. **Qis**

Rustam Xudoyberganov. **Qis**

Joqaridađı súwrette qis máwsimi súwretlengenligin qalay biliwge boladı? Súwrette neler súwretlengen?

Qis kórinisin baqlań.

«GÚMIS QÍS» TEMASÍDA SÚWRET SALÍW

Kórgenlerińiz boyınsha qıs kórinisi súwretin salıń.

Klasta baslağan jumısıńızdı juwmaǵına jetkeriń.

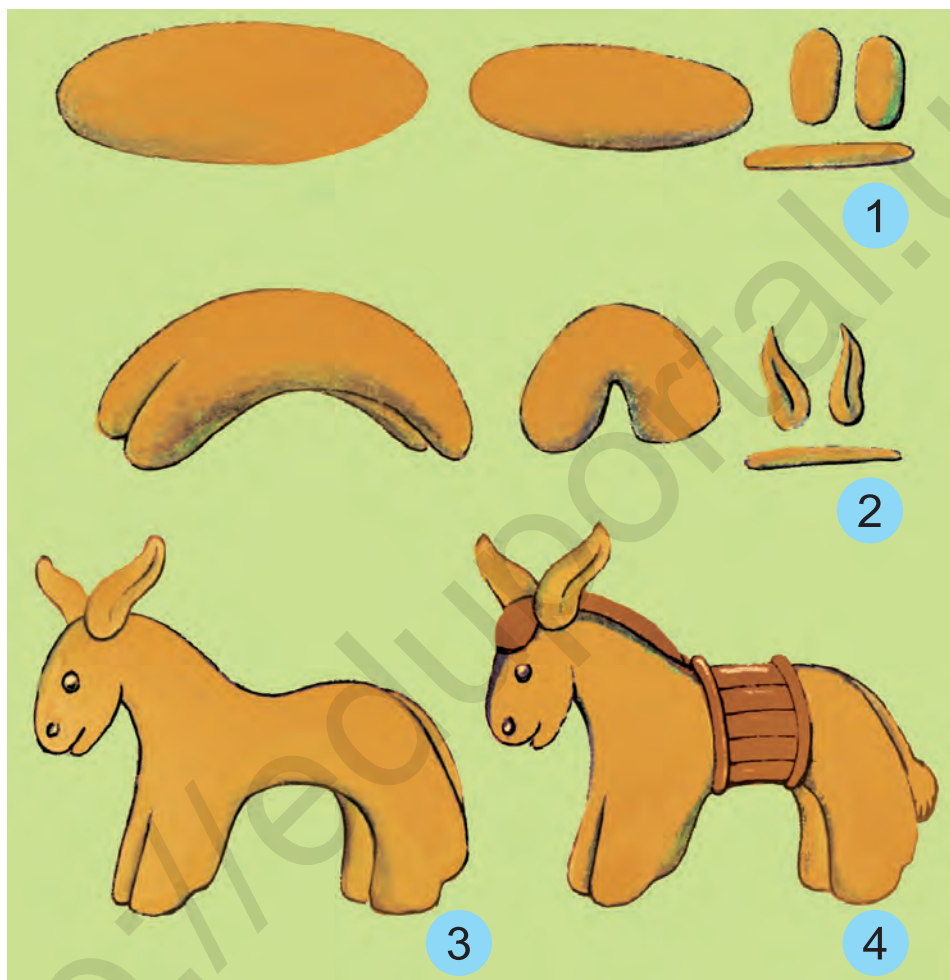

GÚRRENIŃ MÚSININ ISLEW

Bul músinler ılaydan islengen.

Siz dáslep tayinshaqtıń músinin isleghensiz. Onı qalay islegen bolsańız gúrreniń músinin de solay isleysiz.

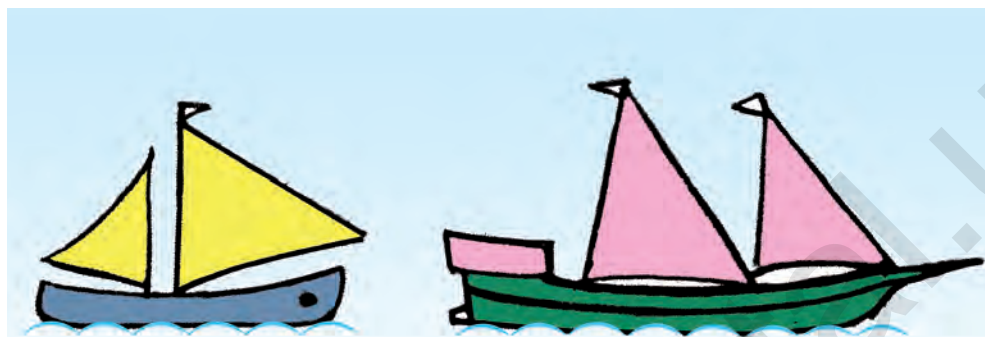
Gúrreniń músinin plastilin yamasa ılaydan islewge kirisıń.

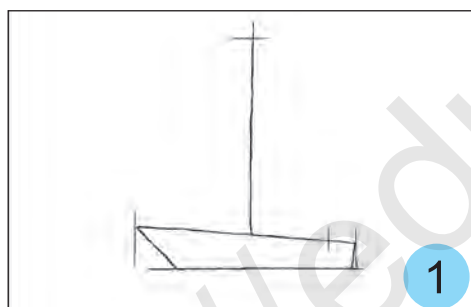
Klasta baslağan jumısıńızdı juwmaǵına jetkeriń.

JELQOMLÍ KEME TEMASÍDA SÚWRET SALÍW

Jelqomli kemeniń súwreti tómen-
degi tártipte salnadı hám boyladı:

Sizler de jelqomli keme-
niń súwretin salıń.

«ÚSH TÚLKI» ERTEGI TIYKARÍDA SÚWRET SALÍW

Ertektiń mazmunı tómendegishe: Qasqa laqaplı qoyan eshegin minip, gúrresin eritip, toǵayǵa jol aladı. Dosları toǵayda hiyleker túlkiler barlıǵın aytıp, onı eskertedi. Qasqa olardıń gápine kirmeydi. Toǵayda ol dáslep ata túlkige gúrresin, soń ana túlkige eshegin urlatadı.

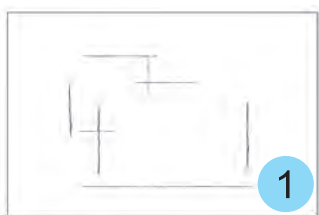
Aldanğan qoyan kól jaǵasında jılap otırǵan túlki balasına dus keledi hám onnan ne sebepten jılap atırǵanın soraydı.

Túlki balası shijlanı suwǵa túsip ketkenin, eger shijlandı suwdan alıp berse júz teńgesin oǵan beretuǵının aytadı. Qoyan júz teńgege eshek satıp alıwdı oylap kiyimlerin sheship suwǵa súńgiydi. Payttan paydalanǵan túlki balası onıń kiyimlerin alıp ketedi.

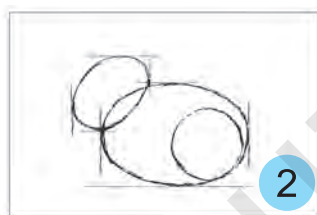
Qasqa shijlandı taba almay suwdan shıqsa, kiyimleri joq. Úsh túlkige aldanǵanın sezgen qoyan toǵaylıqqa jalǵız barmaytuǵın bolıptı.

Qoyan hám túlkiniń súwretleri
tómendegi basqışlarda salınadı:

1

2

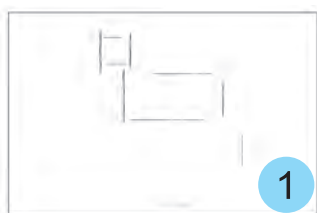
5

3

4

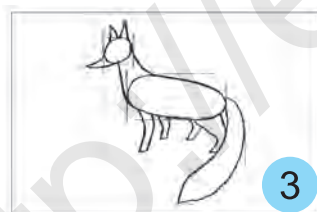
1

2

5

3

4

Ertek mazmunı tiykarında
súwret salıń.

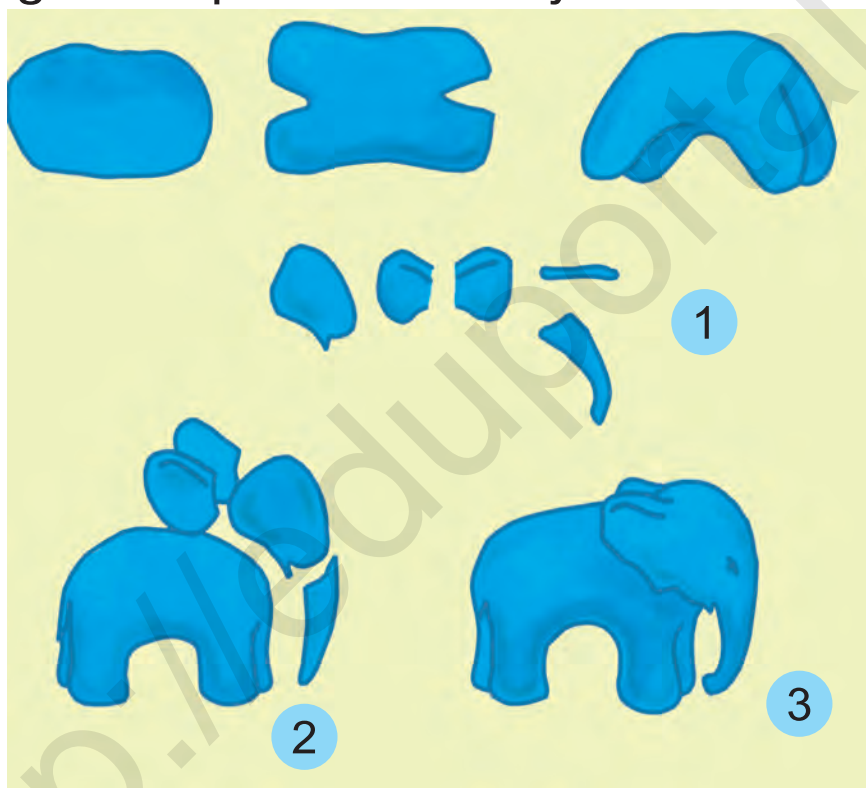

Klasta baslağan jumısıńız-
dı juwmaǵına jetkeriń.

PILDIŃ MÚSININ ISLEW

Siz dáslep hár qıylı músinler islegen edińiz. Olardı qalay islegen bolsańız, pildiń músinin de usı tártipte tómen-degi basqışlarda isleysiz:

Pildiń músinin ilay yamasa plastilinnen isleń.

Basqa qanday da bir haywanniń músinin isleń.

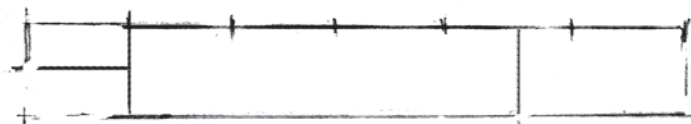

SAMOLYOTTÍŃ SÚWRETIN SALÍW

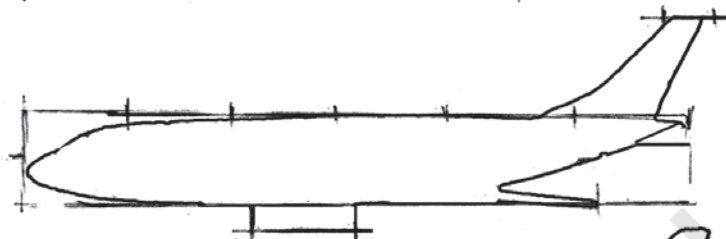

Samolyotlar hár qılı boladı.

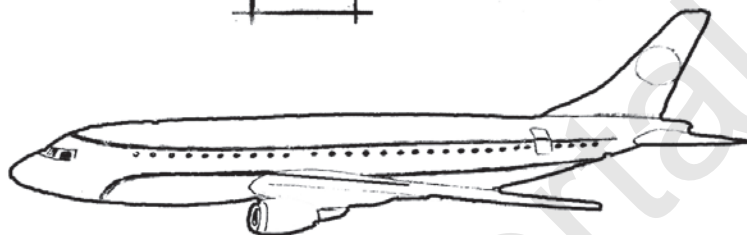
1

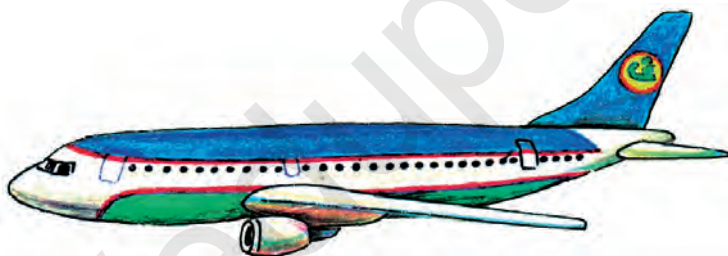
2

3

4

Samolyotniń súwretin joqarıda kórsetilgen sızılmalar boyınsha isleń.

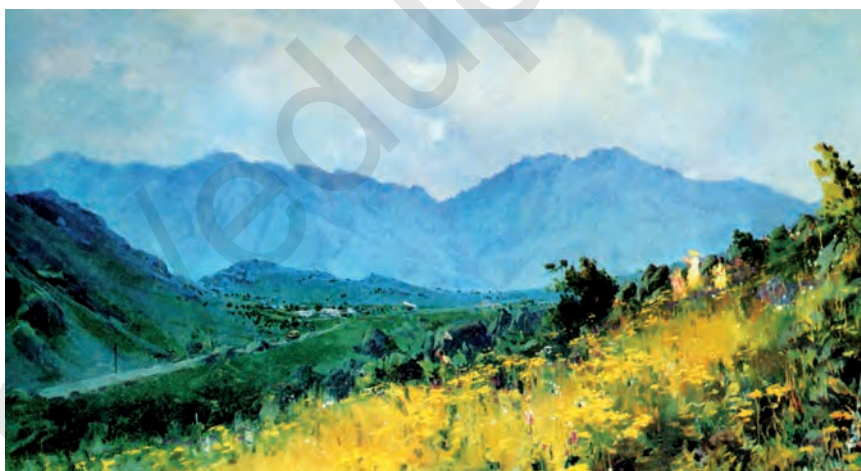
Klasta baslağan jumısıńızdı juwmağına jetkeriń.

BÁHÁR MÁWSIMIN SÚWRETLEW

Isaak Levitan. **Báhár**

Oral Tansiqbayev. **Tawda**

Báhár máwsimi kórinislerin
baqlań.

«ÚLKEMIZDE BÁHÁR» TEMASÍDA SÚWRET SALÍW

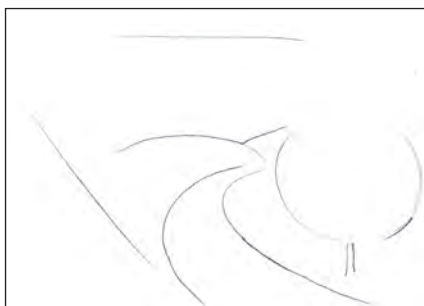
Rustam Xudayberganov.
Baǵdaǵı báhár

Shıǵarmanı jaqsılap baqlań, bunda
neler súwretlengenligin aytp beriń.

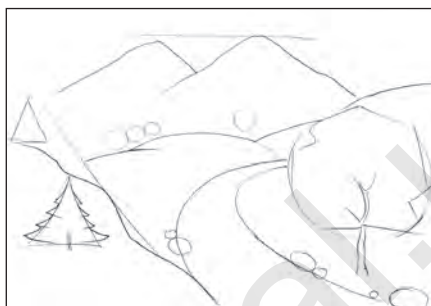

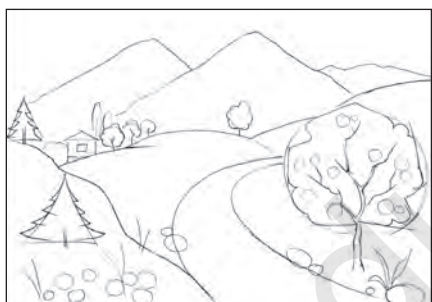
Báhárgi tábiyat kórinisi tómendegi basqishlarda siziladi:

1

2

3

4

Báhárgi tábiyat kórinisi súwretin salíń.

Klasta islegen báhárgi tábiyat kórinisin dawam ettiriń hám boyañ.

HAWA SHARINIŃ SÚWRETIN SALIW

1

2

3

4

Joqaridađı hawa sharlariniŃ sÚwretin salıŃ hám boyañ.

Basqa formadađı hám reŃ-degi sharlardıŃ sÚwretin salıŃ.

GÚLLERDIŃ SÚWRETIN SALÍW

Báhárde ashılǵan gúller óz kórinisi hám reńi menen adamlardı ózine tartadı. Ásirese, biynápshe, lalagúl, sarıgúl, qurtqashash, rozagúl sıyaqlı ráńbáreń gúller adamlardı tań qaldıradı.

Ǵafur Abdurahmanov.
Qızıl gernaygúlli natyurmort

Laylo Salimjonova. **Güller**

Dostiniz salgan suwret

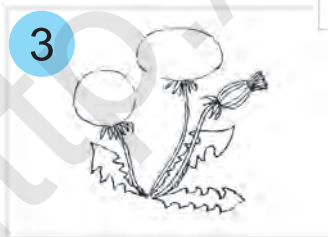
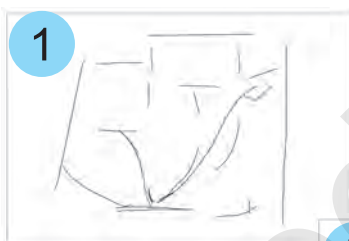
Súwrette qanday güller hám neler súwretlengenligi hám de paydalanilgan reñler haqqında aytip beriñ.

Tómende berilgen sarigúldiń gúlin jaqsılap baqlań. Onıń boyı, gúli, japıraǵınıń forması hám reńin anıqlań.

Sarigúldiń gúli tómendegishe salı-nadı:

Sarigúldiń gúliniń súwretin salıń.

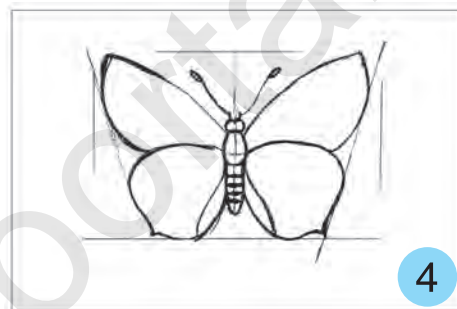
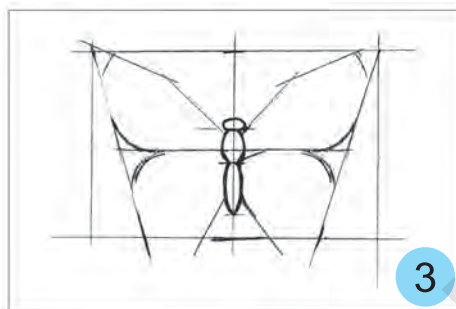
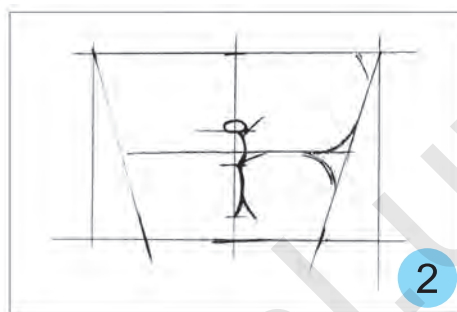
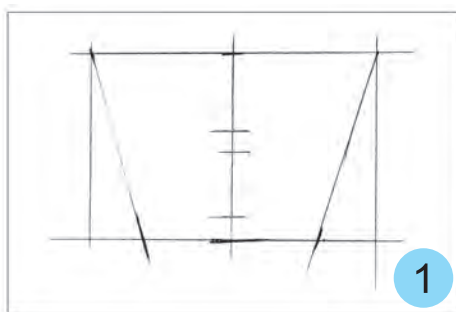

GÚBELEKTIŃ SÚWRETIN SALÍW

Siz hár túrli gúbeleklerdiŃ gúlden-gúlge qonıp ushıwın kóp kórgensiz. Gúbelekler úlken-kishi hám hár qıylı reńde boladı.

Gúbelektiń súwreti tómenдеги basqışlarda salınadı:

Gúbelektiń súwretin salıw basqışların dıqqat penen baqlań hám onıń súwretin salıń.

Ózińiz unatqan gúbelektiń súwretin salıń hám boyañ.

TOTÍQUSTÍN SÚWRETIN SALÍW

Totiquslardıń dúnyada júdá kóp túrleri bar. Olar úlken-kishi, hár qıylı reńde, júdá shıraylı boladı.

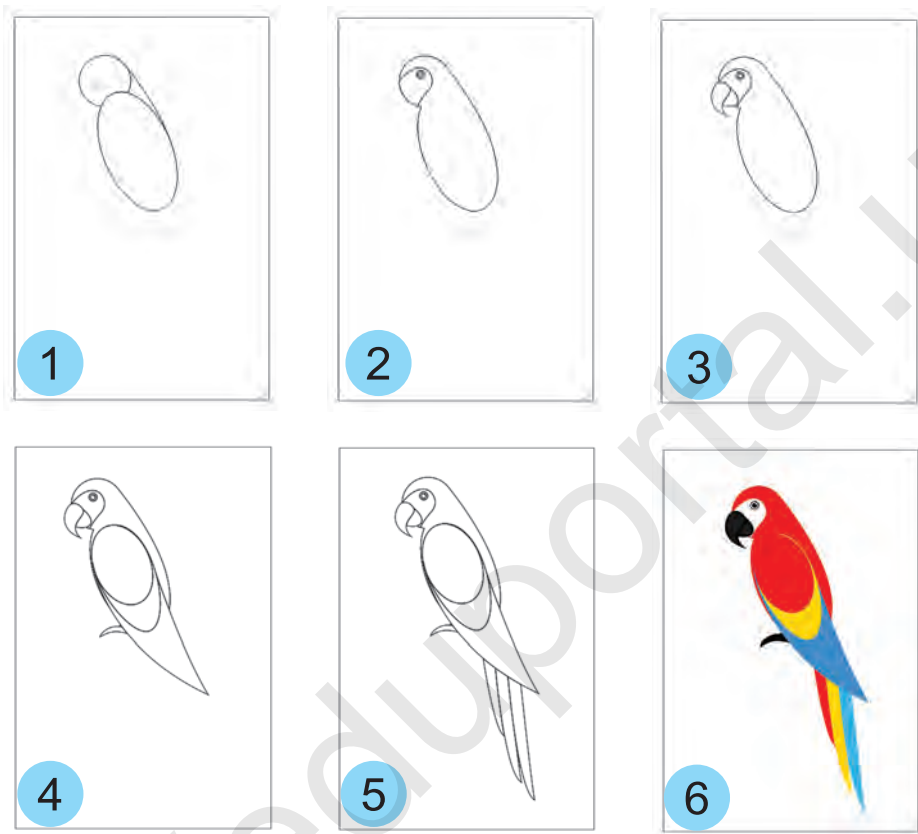
Súwrettegi totiquslardı jaqsılap kóriń, olardıń dúzilisi, forması, úlken-kishiligi, reńleri qanday ekenin aytıp beriń.

Endi súwret salıwǵa kirisseńiz boladı. Dáslep, totiqustıń súwretin qaǵazdıń qaysı jerine salatuǵınıńızdı hám onıń úlken-kishiligi qanday bolıwın belgilep aliń. Totı qustı qálegen reńge boyawıńız múmkin.

Totiqustin sŭwreti tŏmendegi basqishlarda salinadi.

Siz de totiqustin sŭwretin salin.

1. Őziniz bilgen basqa qustin sŭwretin salin hŏm boyan.

2. Kelesi sabaqqa jil dawaminda islegen eŏ jaqsı sŭwret hŏm mŭsinleriŏnizdi kŏrgizbe ushin alıp kelin.

MAZMUNÍ

Súwretlew óneriniń túrleri.....	3
Súwretshiniń jumıs quralları.....	7
Sızıqlar hám formalar.....	9
Boyawlar hám reńler.....	13
Bayraqshaniń súwretin salıw.....	15
Saattiń súwretin salıw.....	16
Gúz máwsimin súwretlew.....	17
Terek japıraqlarınıń súwretin salıw.....	19
Almahám xurmaniń súwretin salıw.....	21
«Altın gúz» temasında súwret salıw.....	23
Súwretlew ónerinde músin islew sırları.....	24
Akvariumdağı balıqlardıń súwretin salıw.....	27
«Eki eshki» ertegi tiykarında músin islew.....	29
Avtomashinaniń súwretin salıw.....	30
Qıs máwsimin súwretlew.....	32
«Gúmis qıs» temasında súwret salıw.....	34
Gúrreniń músinin islew.....	35
Jelqomlı keme temasında súwret salıw.....	37
«Úsh túlki» ertegi tiykarında súwret salıw.....	38
Pildiń músinin islew.....	40
Samolyottiń súwretin salıw.....	42
Báhár máwsimin súwretlew.....	44
«Úlkemizde báhár» temasında súwret salıw.....	45
Hawa sharınıń súwretin salıw.....	47
Gúllerdiń súwretin salıw.....	48
Gúbelektiń súwretin salıw.....	51
Totıqustıń súwretin salıw.....	53

Rahim Hasanov

TASVIRIY SAN'AT

1-sinf uchun darslik

Qaraqalpaq tilinde

Qayta islangen ózbekshe 17-basilimınan
qaraqalpaqsha on besinshi basilımı

Awdarmashi *I. Serjanov*

Redaktori *U. Yusupova*

Tex.redaktori *B. Turımbetov*

Kompyuterde tayarlağan *A. Atagullaeva*

Basıwğa ruqsat etilgen waqti 17. 01. 2019-jil.

Formatı 70x100 $\frac{1}{16}$. Kegl 18 shponlı. «Pragmatika» garniturası.
Ofset uslıında basıldı. 4,55 shártli baspa tabaq. 5,0 esap baspa
tabaq. Buyırtpa №87. Nusqası 13090 dana.

Original-maket «Bilim» baspasında tayarlandı.
Ózbekstan Respublikası Ministrler Kabineti tárepinen
baspa xızmeti menen shuǵıllanıw ushın
2008-jil 15-iyulde AI №108 licenziyası berilgen.

«Bilim» baspası, 230103. Nókis qalası.
Qaraqalpaqstan kóshesi, 9.

Ózbekstan Respublikasi Prezidenti Administraciyasi janındaǵı Axborot
hám ǵalaba kommunikaciya agentliginiń «Ǵafur Ǵulom» atındaǵı baspa-
poligrafıyalıq dóretiwshilik úyinde basıp shıǵarıldı. 100128.
Tashkent. Labzak kóshesi, 86.

www.gglit.uz

info@gglit.uz